

De rol van de media bij onverklaarde klachten

Foto: Bert Verhoeff/Hollandse Hoogte

Dokters hebben het gevoel dat de berichtgeving door de media mede debet is aan de bij rampen optredende epidemie van aspecifieke klachten die worden toegeschreven aan ontsnapte chemische substanties of geheimzinnige straling. Maar is dat alleen een gevoel of is daar ook evidence voor? Winters et al. deden een interessant onderzoek naar deze problematiek. Zij lieten gezonde proefpersonen een gasmengsel inademen waaraan 10% CO₂ was toegevoegd; het O₂-gehalte was steeds 21% zoals in normale inademinglucht. Zoals bekend kunnen door het toevoegen van CO₂ symptomen ont-

staan als tachypneu, hartkloppingen en angst. Aan de ene helft van de gasmengsels werd een onwelriekende stof toegevoegd in een concentratie die geen klachten kon veroorzaken (ammonia), aan de andere helft een fris ruikende stof (niaouli). Er was een controlegroep die dezelfde geurstoffen inademde zonder toevoeging van CO₂. In dit eerste deel van het onderzoek werden de proefpersonen geconditioneerd voor het vervolg. De resultaten waren dan ook als verwacht: proefpersonen die een mengsel inhaleerden waaraan CO₂ was toegevoegd kregen meer klachten dan proefpersonen die geen CO₂

inhaleerden. Nu het tweede deel van het onderzoek: de proefpersonen kregen allemaal hetzelfde mengsel te inhaleren als in de eerste sessie, maar nu zonder CO₂. Wat bleek? Proefpersonen die in de eerste sessie een CO₂-houdend mengsel inhaleerden, kregen ook nu meer klachten. Bovendien kregen de ammonia-inademers meer klachten dan de niaouli-inademers. Stinkende gassen geven meer klachten. Nog steeds geen spectaculair resultaat, maar de onderzoekers deden nog iets: een deel van de proefpersonen kreeg aan het begin van het onderzoek schriftelijke informatie over *multiple chemical sensitivity*, een controversieel functioneel syndroom, waarbij klachten toegeschreven worden aan giftige stoffen die in onschadelijk geachte concentraties aanwezig zijn in het milieu. Deelnemers die én die informatie kregen én het stinkend gasmengsel inhaleerden, ontwikkelden de meeste klachten.

Berichtgeving in de media waarin gerapporteerd wordt over mogelijk vrijgekomen chemische stoffen of gevaarlijke straling kan dus heel goed het klachtniveau beïnvloeden van personen die daar gevoelig voor zijn. (PL)

Winters W, et al. Media warnings about environmental pollution facilitate the acquisition of symptoms in response to chemical substances. *Psychosom Med* 2003;65:332-8.

Toepasselijke websites NHG-congres

Het NHG-congres deze week ging over onderzoek, onderwijs en ontwikkeling. Hier een bijpassend niet volledig setje minder bekende websites.

De Nederlandse Vereniging voor Medisch Onderwijs verenigt allerlei betrokkenen bij het medisch onderwijs in Nederland. Bekendste activiteit is het organiseren van het jaarlijkse tweedaagse congres en het uitgeven van het *Tijdschrift voor Medisch Onderwijs* (<http://www.nvmo.nl/>)

De Amerikaanse Society of Teachers of Family Medicine geeft maandelijks een

redelijk goed tijdschrift uit over medisch onderwijs. Niet alles is interessant, maar gratis te lezen op <http://stfm.org/fmhub/fmhub.html>.

De *Virtuele co-assistent* richt zich op medisch studenten, maar ook op artsenin-opleiding. Het is een aardige verzameling tips en websites voor de beginnende dokter (<http://members.lycos.nl/coassistent/index.html>).

De Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO) is de centrale ethische commissie in Nederland. Zij heeft een uit-

gebreide website (<http://www.ccmo.nl>) met richtlijnen waaraan goed patiëntgebonden onderzoek moet voldoen.

Het Nederlands Instituut voor Wetenschappelijke Informatiediensten (NiWi) heeft een nieuwe website. Onder meer handig voor een overzicht van allerlei soorten onderzoek. Kun je even kijken of iemand anders al met jouw mooie idee aan de gang is (<http://ruapehu.uci.kun.nl/nl/toon>).

Over 'ontwikkeling' kon ik niet veel bedenken. Certificering is in. Om maar met een oud systeem te beginnen, dat van de *appellation d'origine contrôlée* uit 1935,